

Suomi siirtolaisuuden murroksessa – aina ja iankaikkisesti

Ismo Söderling

Maamme ei elä pullossa, eikä enää pullostaakaan. Olemme osa EU:ta ja globaalia maailmaa, jonka kanssa elämme vuorovaikutuksessa, hyvässä ja pahassa. Huhtikuussa käytyjen eduskuntavaalien edellä puolueiden maahanmuuttokeskustelu oli varovaisen vaisua. Kävin kollegani kanssa läpi puolueiden vaaliohjelmat. Ainoastaan perussuomalaisilla oli maahanmuuttopoliittinen ohjelma, muut puolueet lausuvat kuorossa jotain ylevää pakolaisuudesta, kotoutumisesta ja suvaitsevaisuudesta (jonka synonyymi lienee ”sietäminen”). Vaaliohjelmista puuttui konkretia. Jos ohjelmia oikein tikulla kaivoi, puolueita erotti kaksi asiaa. Ensimmäinen ero liittyi pakolais- ja turvapaikkapolitiikkaan. Erityisesti perussuomalaisille maamme nykyinen ja eurooppalaisittain vähäinen pakolaisten maahantulo on kauhistus. Toinen ero liittyi ns. saatavuusharkintaan, jolla tarkoitetaan EU:n ulkopuolelta tulevan työvoiman rajoittamista tyyliin ”ensin omat työttömät – sitten vasta muut”. Kokoomus, RKP, vihreät, kristillisdemokraatit ja keskusta olivat saatavuusharkinnan poistamisen, muut enemmän tai vähemmän säilyttämisen eli nykykäytännön kannalla.

Vaalien jälkeen aloitettiin kolmen suurimman puolueen välillä neuvottelut, joiden tuloksena on tätä kirjoitettaessa aikaansaatu Ratkaisujen Suomi -niminen hallitusohjelma. Hallitusohjelmassa muutama kohta pistää silmään. ”*Kiintiöpakolaisten määrä pidetään ainakin viime vuosien tasolla ja tällä osallistumme kansainväliseen taakanjakoon*”. Vai taakanjakoon. Minun maailmankuvassani hädässä olevat ihmiset ovat autettavia, eivät taakkoja. Mielelläni näkisin Suomen valtion kustantavan Välimerelle Punaisen Ristin meripelastusyksikön rajavartiolaitoksen Dornier-valvontalentokoneen sijasta.

Toisaalla hallitussopimuksessa todetaan, että ”*Työperäistä maahanmuuttoa pidetään myön-*

teisenä. Pääsääntö työvoiman tarveharkinnassa on nykyisten käytäntöjen jatkaminen”. Käytännössä edellinen tarkoittaa, että useiden muiden läntisten maiden vapauttama työvoiman muuttoliike odottaa vielä tulemistaan Suomessa. Maamme poliitikoilla on piintynyt käsitys siitä, että maahanmuutto on rasite – se on kantaväestöltä ”pois”. Mistä löytyisi se yhteiskunnallinen vaikuttaja, joka rohkeasti toisi esiin myös maahanmuuton taloudelliset ja kulttuuriset mahdollisuudet?

Viime vuosi oli lähihistoriassamme ensimmäinen, jolloin sekä suomea että ruotsia puhuvien määrät laskivat väestössämme. Tässä vaiheessa kantaväestön väheneminen tapahtuu satoina, jatkossa tuhansina henkilöinä vuodessa. Maamme syntyvyys on laskenut hälyttävästi muutamassa vuodessa: vielä vuonna 2010 hedelmällisyyslukumme oli 1.87, nyt 1.71. Käytännössä lasku merkitsee vuositasolla 3 000–4 000 lapsen vähennystä aikaisempaan verrattuna.

Suomi olisi tarvinnut hallitusohjelmaan maahanmuuttopoliittisen näkemyksen sijasta väestöpoliittisen ohjelman. Tällainen laajempi politiikkänäkemys sisältää muuttoliikkeen ohella sekä syntyvyyteen että kuolevuuteen liittyvät politiikkalinjaukset. Jos maamme hakee taloudellista nousua leikkaamalla jo muutenkin henkitoreissaan oleva julkista taloutta ja pitämällä rajat kiinni, niin jatkossa maahanmuuttopoliittista linjausta eivät tarvitse kuin hirvet ja porot. Kansa on täällä nopeasti hupe-neva luonnonvara.

Jotta työurani viimeinen Siirtolaisuus-Migration lehden pääkirjoitus ei pääty mollivoittoisesti, kirjoitan loppuun pari kohottavaa muistelua:

– Valtion siirtolaisuuskomiteassa keskusteltiin maahanmuuttajille tarjottavista kieli- ja koulupalveluista 20–25 vuotta sitten. Komitean asiantunti-

jana olin selvittänyt Ruotsissa tapahtuvaa integraatio-keskustelua. Siihen liittyen esitin, että maahanmuuttajille pitäisi antaa koulutusta suomen kielellä – ei vain suomen kielessä. ”Mikä ero niillä on” – tokaisi puheenjohtajana ollut ministeri.

– Maamme ryhtyessä ottamaan vastaan pakolaisia ja turvapaikanhakijoita, työnnettiin valtion hallinnossa vastuu pakolaisasioiden kehittämistä Sosiaalihuollon vammaisosastolle. Ensimmäinen keskustelutilaisuus meille ns. asiantuntijoille järjestettiin sosiaalihuollon tiloissa ympyrätalossa Helsingissä. Hyvässä ajoin puheenjohtaja ilmoitti, että iltapäiväkahvin jälkeen tilaisuuteen tulee ”Mohamed”. ”Hän on väsynyt, joten pyydän, että ette kysy häneltä mitään” ohjeisti puheenjohta-

ja. Kello 14 sisään saatettiin reipas nuori mies. Hänet istutettiin yleisön eteen. Kaikki tuijottivat häntä – hän meitä. Viiden minuutin kuluttua ystävämme saatettiin ulos. ”Ei voi olla totta” tokaisi Jörn Donner vieressäni – ja päräytti lopuksi mehevän voimasanan. Mutta totta oli. Totta on sekin, että asiat eivät paljon noista ajoista ole muuttuneet. Suomi pyörittelee erilaisia maahanmuuttostrategioita ja maahanmuuttopolitiittisia työryhmäselvityksiä samaan aikaan kun pakolaisia ja siirtolaisia kuolee Välimerellä tuhansin.

Toivotan kaikille oikein hyvää kesää – ja Australiaan vähälumista talvea. Pidetään toisistamme hyvää huolta.

Finland and the evolution of immigration – now and forever

The Finnish Parliamentary elections were held in April. The Right won the vote, and now the three biggest political parties are preparing the new Government Program. We already know that policies on refugees and asylum seekers will remain as stringent as before, and that the same strict controls on the immigration of labor will remain in place. The Finnish government continues to hew to a view of immigration as a threat, rather than as a resource. Finland does not have, and by all accounts will continue not to have, a clear vision on immigration and all that it could offer.

Finland has seen a rapid decline in fertility. Only five years ago, the fertility average was 1.87, but it has since receded to 1.7. Annually, this translates to thousands fewer children born compared to be-

fore. The share of Finnish-speakers is shrinking, and in the future, the proportion of the native population will decline at an ever-faster rate. To remedy the economic recession, drastic spending cuts have been proposed. But what if, instead, we elected to preserve what has been our single source of pride – the Nordic welfare state – and allowed the entry of a foreign workforce that could grease the stalled wheels of our economy, and on the side, produce a few new children? The combination would ensure that neither our population nor our national economy becomes an endangered resource.

This is my final editorial as Director of the Institute of Migration. I wish all of you, my dear readers, a happy and healthy life. Let us all take care of each other.

**Hyvää Juhannusta!
Have a Nice Midsummer!**